

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

زمان چاپ: ۱۴۰۱/۰۹/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

صلاحیت‌ها و تکالیف شهرداری‌ها در زمینه تحقق حقوق شهروندی

داریوش حسنی میانکوهی

^۱ کارشناسی ارشد حقوق گرایش جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه علوم تحقیقات رشت، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، صلاحیت‌ها و تکالیف شهرداری‌ها در زمینه تحقق حقوق شهروندی می‌باشد. روش توصیفی-تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای است، ابتدا با جستجو در پایگاه‌ها و سایت‌های اینترنتی و بانک‌های اطلاعاتی و استنادی مانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، SID، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، تبیان، مگ ایران و سایت پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و با استفاده از کلمات کلیدی تحقیق حاضر که شامل: صلاحیت‌ها، تکالیف شهرداری‌ها، حقوق شهروندی می‌باشد در بین منابع مختلف با توجه به موضوع انتخابی و تحقیقات انجام شده است. در این تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شده، نوع داده‌ها و نحوه اجراء هم به روش کتابخانه‌ای است. روش در تحقیقاتی که ماهیت کتابخانه‌ای دارند تقریباً تمام تلاش محقق در کتابخانه‌ها صورت می‌پذیرد. حتی در تالیفات و تصنیفات نیز از این روش استفاده می‌شود. گام اول در مهارت تحقیق کتابخانه‌ای آشنایی با نحوه استفاده از کتابخانه است برای اینکار محقق باید از روش‌های کتابداری نحوه استفاده از برگه‌دان و ثبت مشخصات کتاب، نحوه جستجوی کتاب در کتابخانه و رایانه و ... اطلاع حاصل نماید. اسناد عمده در مطالعات کتابخانه‌ای عبارتند از: کتاب؛ مقاله‌ها و مجله‌ها؛ سایت‌ها، دیسک‌های رایانه؛ اسناد اصل؛ اسناد دولتی؛ نشریه‌های رسمی دولتی؛ اسناد شخصی و خصوصی؛ مطبوعات؛ آمار نامه‌ها. ابزار گردآوری اطلاعات از طریق فیش‌برداری از منابع خواهد بود. بدین صورت که بعد از مآخذشناسی و گردآوری منابع مطالب موردنیاز استخراج و در فیش ثبت خواهد شد. روش تجربه و تحلیل و بررسی اطلاعات به صورت توصیفی-تحلیلی می‌باشد.

واژه‌گان کلیدی: صلاحیت‌ها، تکالیف شهرداری‌ها، حقوق شهروندی

• مقدمه

در حال حاضر موضوع شهروندی و حقوق شهروندی از مهم‌ترین مباحث عرصه‌های اجتماعی و سیاسی در بین جوامع است، بطورکلی امروزه حقوق شهروندی جزء لاینفک جامعه‌ی مدنی و مبنای تشکیل آن به شمار می‌رود، چراکه امکان مشارکت داوطلبانه

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ی همه افراد را در تمامی عرصه‌های اجتماعی فراهم می‌سازد. لذا با توجه به اینکه تا امروز به نقش شهروندان در مدیریت شهری اهمیت بسیار کمی داده شده است. پژوهش‌های زیادی در حوزه شهرداری و حقوق شهروندی انجام شده که به تعدادی از آنها اشاره می‌شود. فرجی (۱۴۰۱) تحقیقی تحت عنوان؛ بررسی تاثیر مسوولیت پذیری اجتماعی شهرداریها بر رعایت حقوق شهروندی ساکنین کلان شهر اهواز (مورد مطالعه: شهرداری کلان شهر اهواز) انجام داده اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر مسوولیت پذیری اجتماعی شهرداری ها بر رعایت حقوق شهروندی ساکنین کلان شهر اهواز انجام شده است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و برحسب نوع داده ها کمی و از نظر شیوه ی پردازش داده ها توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه کارکنان اداره کل شهرداری کلان شهر اهواز به تعداد ۲۴۵ نفر میباشد که از میان آنها تعداد ۱۳۶ نفر به عنوان حجم نمونه با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای- تصادفی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها دو پرسشنامه محقق ساخته است. پرسشنامه مسوولیت پذیری اجتماعی شهرداری با پنج خرده مقیاس و دارای ۳۰ گویه میباشد. پرسشنامه رعایت حقوق شهروندی با سه خرده مقیاس و دارای ۲۸ گویه میباشد. مقیاس پاسخگویی به پرسشنامه ها براساس طیف پنج درجه ای لیکرت تنظیم گردید. پس از کسب اطمینان از روایی محتوایی هر دو پرسشنامه، ضرایب پایایی به ترتیب برای پرسشنامه اول ۰/۹۱۸ و برای پرسشنامه دوم ۰/۸۷۴، براساس روش آلفای کرونباخ به دست آمده است. داده های گردآوری شده با استفاده از روشهای آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون کولموگروف- اسمیرنوف، آزمون تیتک نمونه ای، تحلیل مسیر معادلات ساختاری) با کمک از نرم افزارهای «SPSS» و «LISREL» تجزیه و تحلیل شدند. در این تحقیق پنج فرضیه فرعی و یک فرضیه اصلی مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج به دست آمده نشان داد که مسوولیت پذیری اجتماعی شهرداری و ابعاد آن بر رعایت حقوق شهروندی ساکنین کلان شهر اهواز تاثیر مثبت و معناداری دارد. از آنجا که ضرایب بتا بالای ۰/۶ به دست آمده است نشان دهنده تاثیر مستقیم و قوی متغیر مستقل بر متغیر وابسته میباشد.

ظهیری (۱۴۰۱) تحقیقی تحت عنوان؛ نقش و تاثیر حقوق در ارتقا سطح کیفی و کمی شهرداری ها انجام داده اند. همانطور که تغییرات آب و هوایی و انسانی آسیب پذیری مناطق شهری را در سراسر جهان افزایش می دهد، تهدید (و واقعیت) خطرات شهری افزایش می یابد. این تهدیدها به ویژه در سطح شهرها به وجود می آیند و خواستار دانش حقوقی و علمی بیشتر در مورد چگونگی حمایت از شهرداری های برای مقابله با مخاطرات طبیعیو انسانی هستند. این مطالعه به دنبال این است که از طریق بررسی تجربه در سطح محلی با برنامه ریزی مخاطراتو واکنشهای انجام شده توسط شهرداری های، بینش هایی در مورد چگونگی کاهش آسیب پذیری و حمایت از انعطاف پذیری آنها نقش حقوق در بهبود کیفیت و کمیت شهرداری ها را تاکید کند. این به بررسی عوامل موثر بر مدیریت خطرات مربوطه توسط شهرداری های شهری برای دستیابی به کاهش و انطباق با خطرات چندگانه میپردازد. نتایج پژوهش، شش عامل کلیدی که بر واکنش های خطر در سطح شهرداری تاثیر میگذارند، شناسایی نمود؛ تجربه با خطرات، اولویت های رقابتی؛ دید خطر؛ دسترسی به منابع (ظرفیت مالی و فنی) و حکمرانی (مکان نهادی و ظرفیت سیاسی). نتیجه می گیریم که واکنش های مخاطرات شهرداری را میتوان با افزایش اثربخشی ارتباطات ریسک، ترویج فرآیندهای مشارکتی، ارائه پشتیبانی از نیازها و اولویت های مشخص شده شهرداری ها، اطمینان از دسترسی شهرداری ها به اطلاعات و تخصص مربوطه، و اجرای حکمرانی و مدیریت یکپارچه شهری تقویت کرد. اکبرپور (۱۴۰۰) تحقیقی تحت عنوان؛ تبیین متغیرهای قوانین و مقررات، پاسخگویی، شفافیت و قانونمندی نهاد شهرداری در حقوق و انتظارات شهروندی انجام داده اند. این مطالعه با هدف بررسی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

متغیرهای قوانین و مقررات، پاسخگویی، شفافیت و قانونمندی در حقوق و انتظارات شهروندی در مناطق ۵ و ۹ تهران در سال ۹۹ اجرا شده است. برای رسیدن به هدف از نظریه های هومنز، کاتلر، رابرت دال، پارسونز، ارنشتاین، گیدنز، بوردیو و همچنین مشاهدات تجربی و مشارکتی محقق استخراج شده بهره برده شد. روش پژوهش حاضر روش پیمایشی می باشد و مهم ترین ابزار تحقیق پرسشنامه بوده است. مهمترین ابزار تحقیق پرسشنامه می باشد. پرسشنامه تحقیق با توجه به پیشینه های تحقیق یا استاندارد؛ (۲۰۱۴)، استوارت (۲۰۱۲) و اکبرپور (۱۳۹۵)، و شمعی و همکاران (۱۳۹۲) استخراج شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی کارکنان ۲۲ منطقه شهرداری تهران به تعداد ۳۲۲۰ می باشد که بر اساس جدول کرجسی مورگان تعداد ۳۴۵ نفر بعنوان حجم نمونه نهایی تحقیق انتخاب می شوند.

شیوه نمونه گیری بصورت خوشه ای چند مرحله ای بوده است بدین معنا که ۲ منطقه غرب تهران ۵ و ۹ انتخاب شد. شیوه نمونه گیری تحقیق نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای بوده است. جهت تحلیل داده های خام از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ بهره برده شده است. جهت بررسی روابط بین متغیرها نیز از آزمون های رگرسیون استفاده شده است. نتایج تحقیق نیز نشان داده است که همه متغیرهای مستقل تحقیق که شامل شهرداری یا مدیریت شهری قانونمندی، مسولیت پذیری و پاسخگویی و شفافیت در متغیر وابسته یعنی حقوق و انتظارات شهروندی با سطح معنی دار کمتر از ۰/۰۱ تاثیرگذار نشان داده شده اند. کمالی مشهود و همکاران (۱۳۹۵) تحقیقی تحت عنوان؛ نقش شهرداری ها در تحقق پذیری حقوق شهروندی با رویکرد مشارکتی انجام داده اند. در این مقاله با روش توصیفی- تحلیلی سعی شده است به اهمیت و جایگاه حقوق شهروندی پرداخته و حقوق شهروندی را در قانون اساسی تحلیل نمائیم و از دگر سوزمن تحلیل و تشریح مفهوم، پیشینه و خاستگاه شهروندی جایگاه آن در قوانین و مقررات شهری واکاری شود. نتایج پژوهش نشان می دهد اهمیت حقوق شهری را باید در تدوین قواعد و مقررات راجع به برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری و تأثیرات مثبت ناشی از قانونمند کردن زندگی شهری و سایر پیامدهای دگرگون کننده در برنامه ریزی و مدیریت شهری جستجو کرد. از این رو قانونمند کردن این روند کمک شایانی را به مدیریت شهری و شهروندان و مشارکت در تصمیم گیری ها می نماید لیکن آنچه اکنون به عنوان قانون شهرداری پیش روست، محتاج به روز رسانی و کارآمدی بیشتر است. لالی دولیسکانی (۱۳۹۷) پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان؛ صلاحیت ها و تکالیف شهرداری ها در زمینه تحقق حقوق شهروندی؛ مطالعه موردی: شهرداری اندیشه انجام داده اند. این پژوهش با هدف بررسی صلاحیت ها و تکالیف شهرداریها در زمینه تحقق حقوق شهروندی؛ مطالعه موردی: شهرداری اندیشه انجام شد. روش تحقیق براساس هدف کاربردی و براساس ماهیت توصیفی - تحلیلی است. حقوق شهروندی شامل توانایی ها و امتیازاتی است که از رهگذر مقررات قانون اساسی قوانین عادی و آئین نامه ها و بخشنامه ها و دستورالعمل ها برابر مردمان باید به رسمیت شناخت. شهرداری به عنوان یک سازمان خصوصی شخصیتی حقوقی است که دارای استقلال اداری و مالی بوده و برای انجام وظایف و مأموریت هایی که بر اساس قوانین و مقررات مربوط در حوزه امور شهری به آن واگذار شده است یاد می شود.

شهرداری سازمانی است که سکنه یک شهر با استفاده از حقوق طبیعی خود و اختیاری که قانون به آنها اعطای نموده است به منظور ایجاد و اداره کردن تاسیسات عمومی، وضع و اجرای نظامات شهری، تامین نیازمندی های مشترک محلی بوجود می آورند و به آن اختیار و نمایندگی می دهند. با توجه به قوانین و مقررات موجود، شهرداری در تحقق حقوق شهروندی شهروندان تکلیف اساسی برعهده دارد. در قوانین و مقررات و انتظارات عرفی جامعه صلاحیت ها و اختیاراتی برای شهرداری ها در تحقق حقوق شهروندی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

تعریف گردیده است. تسلیمی (۱۳۹۵) پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان؛ تداخل حقوق مالکانه اشخاص با طرح های اجرایی شهرداری انجام داده اند. با توجه به ازدیاد جمعیت و مهاجرت اشخاص که از روستاها به شهرها و از شهرهای کوچک به کلان شهرها صورت می گیرد، شهرداری ها به عنوان یکی از اجزا حکومت، در جهت خدمت هرچه بهتر به شهروندان به سرعت مشغول اجرای طرحهای عمرانی می باشند که در این اثنا ممکن است به حقوق اشخاص خللی وارد آید. با توجه به اینکه قوانین در راستای تنظیم و تنسيق روابط اشخاص با یکدیگر و روابط اشخاص با حکومت (در معنای اعم) تصویب می شوند، برای موضوع پیش گفته که همان تداخل حقوق مالکانه اشخاص با طرحهای اجرایی شهرداری است نیز قوانینی به تصویب رسیده است. در هر نظامی که عامل انسانی دخیل باشد عوارض انسانی ناگزیر پدید می آیند، عوارضی همچون اشتباه، غرض ورزی، سهل انگاری، برداشت نا به جا، فراموشی و اموری از این قبیل می تواند هم در مرحله تنظیم قوانین مربوط به موضوع وارد شود و هم در مرحله اجرای قوانین موضوعه توسط مسئولین شهرداری و یا مسئولین سایر دواير ذيربط موجب تعرض به حقوق اشخاص شوند. بررسی نظام مربوط به حمایت های قانونی از حقوق مالکانه اشخاص در برابر یکی از بازوان اجرایی کشور به نام شهرداری که در نظام تفکیک نسبی قوا چهره ای دوگانه دارند و از یک سو از دل مردم برخاسته اند و از سوی دیگر از قدرت حاکمیت استفاده می کنند مشخص می کند که اولاً قوانین تا چه اندازه توانسته از حقوق اشخاص حمایت نماید و ثانياً در صورت تعرض به حقوق مربوطه چه سازوکاری جهت احقاق حق در نظر گرفته شده است. در راستای بررسی نظام مذکور، در تحقیق حاضر سعی بر آن است که با تشریح مفاهیم موضوع، مباحث نظری و فقهی مورد واکاوی قرار بگیرد که تا چه اندازه قوانین حاضر پاسخگوی مشکلات جاری در تداخل حقوق مالکانه اشخاص و شهرداری ها هستند؟ و در ادامه، به نحوه شکایت اشخاص از شهرداری و نحوه حل اختلاف بین اشخاص و شهرداری در صورت تعرض احتمالی شهرداری به حقوق اشخاص پرداخته خواهد شد. کریمی شبختری (۱۳۹۹) پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان؛ حقوق متقابل شهرداری و مردم در فقه امامیه و حقوق ایران انجام داده اند. تنظیم روابط بشری و تدبیر امور عمومی و رسیدن به تعالی اجتماعی جوامع جز با حق محوری امکان پذیر نخواهد بود. در جهان امروز، سرعت رشد شهرنشینی و تراکم جمعیتی شهرها ضرورت حرکت بر محور حق را بیش از پیش نمایان ساخته است. لازمه زیست شهری سالم که در بردارنده رشد فکری، فرهنگی، اقتصادی ساکنان شهرها است، آگاهی از حقوق و تکالیف مردم از یک سو و نهادهای مدیریت شهری از سوی دیگر است. یکی از اصلی ترین این نهادها شهرداری است. مردم و شهرداری به مثابه دو بال یک پرنده ضامن رشد روزافزون و گسترش فرهنگی همه جانبه شهرها هستند. شهرداری ها متکفل تأمین نیازها و رسیدگی به معضلات شهری هستند؛ از همین جهت در ساختار حکومت اسلامی تکالیف و اختیاراتی را بر عهده دارند. از سوی دیگر قوانین موضوعه ایران مسئول رسیدگی به طیف قابل توجهی از امور شهری را شهرداری معرفی می نماید. وظایف شهرداری در حوزه مدیریت شهری همان طور که حقوق مردم در برخورداری از خدمات شهری متناسب و کارآمد به حساب می آید هم زمان تکالیفی را بر عهده آنان قرار می دهد تا دو کفه ترازوی حقوق و تکالیف متقابل برابر گردد. در فقه امامیه و ساختار حقوقی ایران که برگرفته از احکام حقوقی اسلام است، هرگاه حقی برای شخصی تعیین گردد به تبع آن حق، تکلیفی بر دیگران نهاده می شود. حقوق شهروندان از آنجاکه شامل مفاهیمی چون رفاه، سلامت و عدالت است از مهم ترین حقوق انسانی به شمار می آید و همچنین رعایت تکالیف شهروندی و احترام به قوانین شهرداری از آن جهت که ضامن نظم اجتماعی و رشد فرهنگی شهرهاست از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بر این اساس پژوهش حاضر به بررسی حقوق متقابل شهرداری و مردم در فقه امامیه و حقوق ایران پرداخته تا زمینه آشنایی هرچه بیشتر و در نتیجه تحقق بیشتر حق مداری در

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

تعاملات مردم و شهرداری فراهم آید. این پژوهش باهدف توصیف و تحلیل دیدگاه‌ها و ادله آن‌ها و با تکنیک جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها به‌صورت کتابخانه‌ای صورت گرفته است. نتایج و یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در نظام حکومت دینی، هر نهادی همچون شهرداری که نقش مدیریتی در جامعه دینی بر عهده دارد، موظف بر رعایت حقوق مردم مانند عدل، انصاف و توزیع عادلانه در برخورداری‌ها و غیره است.

آموزه‌هایی که در رابطه با حکمرانی واردشده حاکمان و نهادهای حاکمیتی را به رعایت اصول انسانی توصیه نموده و رعایت قوانین را بر آنان لازم دانسته است. همچنین مردم به‌عنوان سنگ زیربنای تحقق پیشرفت و عدالت اجتماعی در جامعه، موظف به رعایت همه‌جانبه قوانین و همچنین تعامل دلسوزانه و مشارکت مسئولانه در امور شهری هستند. رضایی فرخ (۱۳۹۷) پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان؛ ارتباط متقابل حقوق عمومی و خصوصی در صدور آرای شهرداری انجام داده اند. پدیده شهرنشینی و رشد روزافزون آن هنجارها و ناهنجاری‌هایی را به دنبال داشته است، دسترسی آسان به امکانات و تسهیلات زندگی آموزش و فناوری به عنوان مزایا و هنجار زندگی شهری و محدودیت‌های تحمیلی به شهروندان به لحاظ وضع قواعد آمره و حاکمیتی در جهت اداره شهر از جمله پیامدهای زندگی شهری است این وضعیت به طور طبیعی تقابل و تضاد حقوق عمومی و شهروندی را با حقوق خصوصی پدید آورده است. این پژوهش کاربردی با روش توصیفی _ تحلیلی به به دنبال ایجاد راه حل این تقابل بوده و نحوه برون رفت از این تقابل با تعامل و ارتباط متقابل را تعقیب می نماید. با تصویب قانون شهرداری قانونگذار به منظور صیانت از حقوق عمومی با تأسیس کمیسیون‌های متعددی مثل کمیسیون ماده صد در صدد ایجاد ارتباط منطقی و تعامل حقوق عمومی و حقوق خصوصی بر آمده است. با تبیین و تحلیل ابعاد همه‌جانبه موضوع، بر ارتباط تنگاتنگ این دو حوزه حقوق و حمایت قانونگذار از هر دو حوزه به منظور صیانت از حقوق عمومی و خصوصی تأکید و نتیجه گیری گردیده است.

• بحث تحقیق

از مسائل و موضوعات مهمی که در حوزه مطالعات شهری و برنامه ریزی شهری در سطح جهانی مطرح شده است بحث مربوط به رابطه حقوق شهروندی و مدیریت شهری است. شهرها به عنوان مراکز سکونتی دارای کالبد و کارکردهای متفاوتی هستند. شکل گیری عناصر کالبدی در شهرها و ایفای نقش‌های متعدد نیز به وسیله بازیگران عرصه سیاسی و اجتماعی رقم می خورد. شکل بندی و نقش دادن به بازیگران متفاوت عرصه شهری از جمله دولت، مردم، نهادهای مدنی و قانون گذار باعث شده است تا وظایف و تکالیف متقابل و دو سویه بین شهروندان و اداره کنندگان امور در سطوح ملی و محلی پدید آید. شهر، شهروند و مدیریت شهری به عنوان مفاهیمی هستند که ارتباط بسیار تنگاتنگ و نزدیکی با یکدیگر دارند.

برقراری شرایط و فرضیه های لازم برای تعامل بین عنصر مدیریت شهری که شامل شهروندان، نهادهای اداره کننده شهر، شورای اسلامی و بخش خصوصی است نیازمند قرار گرفتن بر مدار قانونمداری است (کمالی مشهود و همکاران، ۱۳۹۵). تمامی شهروندان به مناسبت عضویت در جامعه شهری از یک سری حقوقی برخوردار می باشند که طیف متنوعی از حقوق مدنی، اقتصادی و رفاهی، فرهنگی و عدالت و امنیت را دربرمی گیرد؛ در این خصوص، نهادهای مختلفی در راستای رعایت و توسعه حقوق مذکور گام برمی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

دارند. در این میان، شهرداری ها قرار دارند که به خاطر جایگاهی که در عرصه مدیریت امور شهری و ارائه خدمات همگانی دارند از ظرفیت بالایی نیز در اجرای حقوق شهروندی برخوردار هستند. در این مسیر، قانونگذار در قانون شهرداری ها ۱۳۳۴ (با لحاظ اصلاحات بعدی) و برخی از مقررات دیگر وظایفی را به عهده شهرداری ها گذاشته که با بسیاری از مصداق های حقوق شهروندی هم پوشانی دارند؛ با این وجود، عدم تصریح و تدوین آن دسته از حقوق شهروندی که شهرداری ها موظف به رعایت آن می باشند در کنار عدم اطلاع رسانی آن ها به شهروندان و ترسیم ضمانت اجراهای متناسب به منظور مطالبه گری و پاسخگوساختن شهرداری ها نسبت به رعایت حقوق شهروندی در زمره مهمترین کاستی های تقنینی در این زمینه به حساب می آیند(رمضانی، ۱۳۹۹).

• جمع بندی

امروزه شهرداری ها در خصوص تنوع وظایف محوله و مسؤولیت های خدمت رسانی در رأس همه نهادها قرار دارند. از جمله این وظایف می توان احداث میدین میوه و تره بار و بازارهای روز با کالاهای ارزان قیمت، انجام امور مربوط به تدفین اموات، خدمات ایمنی و آتش نشانی، ایجاد و نگهداری فضاهای سبز شهری، نظافت معابر، ایجاد زیرگذرها و روگذرها و خیابان ها، صدور پروانه های ساختمانی و ده ها وظیفه دیگر را نام برد. بنابراین می توان ادعا کرد که شهرداری ها از معدود نهادهایی هستند که یک شهروند در طول حیات شهرداری ها از معدود نهادهایی هستند که یک شهروند در طول حیات خود به خدمات آن نیاز دارد. خود به خدمات آن نیاز دارد که همین امر باعث نگرش بیشتر مردم به عملکرد این سازمان خدمات محور گردیده است.

با توجه به این که شهرداری ها برابر قانون و مقررات مربوطه خود کفا بوده و امکانات و منابع مالی آنها اختصاص به حوزه استحفاظی و خدماتی خود دارد، لذا به هر میزان که مردم یک شهر در امور مربوط به شهرداری مشارکت نمایند آن شهرداری در انجام وظایف و خدمات دهی موفق خواهد بود. در جامعه شهروند مدار شهرداری ها بیشترین نقش را در تحقق این مهم ایفا می کنند. اما نکته ای که وجود دارد این است که شهرداری ها چه نقش و وظیفه ای در مقابل شهروندان، شهر، حقوق شهروندی و محیط شهری دارند. شهرداری اداره امور جاری و یومیه زندگی شهروندان شهر را سامان و تنظیم می کنند؛ اما واقعیت مسأله این است که شهرداری ها در اذهان عمومی صرفاً وظیفه آسفالت و تمیز کردن معابر و جمع آوری زباله را بر عهده دارند؛ اما این تصویری نادرست از نهاد شهرداری است. لیکن در باطن، این شهرداری است که محیط زیست شهروندان و شادابی مردمان شهر را با خلق و خوی مختلف سامان می دهد. شهرداری نقش تعیین کننده ای در نشر و گسترش حقوق شهروندی دارد. شهر حیات زنده ای دارد و باید به عنوان یک موجود زنده به آن نگریست. شهر فقط مجموعه ای از سازه ها نیست بلکه شهر ترکیبی است از انسان هایی با فرهنگ و آداب و رسوم مختلف که پیوسته در جریان است و محیط زیستی که در زندگی می کنند و امکاناتی شهرداری نقش تعیین کننده ای در نشر و گسترش حقوق شهروندی دارد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

• منابع و ماخذ

- لالی دولیسکانی، فیروز (۱۳۹۷). صلاحیت‌ها و تکالیف شهرداری‌ها در زمینه تحقق حقوق شهروندی؛ مطالعه موردی: شهرداری اندیشه. دانشگاه آزاد اسلامی واحد صفادشت.
- تسلیمی، محمد (۱۳۹۵). تداخل حقوق مالکانه اشخاص با طرح‌های اجرایی شهرداری. دانشگاه پیام نور استان تهران، مرکز پیام نور تهران جنوب.
- کریمی شیخلری، صادق (۱۳۹۹). حقوق متقابل شهرداری و مردم در فقه امامیه و حقوق ایران. دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی.
- رضائی فرخ، حسینعلی (۱۳۹۷). ارتباط متقابل حقوق عمومی و خصوصی در صدور آرای شهرداری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس، دانشکده علوم انسانی.
- کمالی مشهود، ناصر، ملائی، اعظم، تقی زاده، نسرین (۱۳۹۵). نقش شهرداری‌ها در تحقق پذیری حقوق شهروندی با رویکرد مشارکتی. کنفرانس بین‌المللی مهندسی معماری و شهرسازی - ۱۳۹۵.
- رمضانی، محمد (۱۳۹۹). ظرفیت شهرداری‌ها در توسعه اجرای حقوق شهروندی. مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری سال سوم تابستان ۱۳۹۹ شماره ۲ (پیاپی ۱۱).
- فرجی، کوثر (۱۴۰۱). بررسی تاثیر مسوولیت پذیری اجتماعی شهرداریها بر رعایت حقوق شهروندی ساکنین کلان شهر اهواز (مورد مطالعه: شهرداری کلان شهر اهواز). همایش ملی جلوه‌های جهادی شهیدان آقا مهدی باکری و حاج قاسم سلیمانی در مدیریت شهری.
- اکبرپور، حمزه (۱۴۰۰). تبیین متغیرهای قوانین و مقررات، پاسخگویی، شفافیت و قانونمندی نهاد شهرداری در حقوق و انتظارات شهروندی. مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری، دوره: ۴، شماره: ۱۷.
- ظهیری، صالح (۱۴۰۱). نقش و تاثیر حقوق در ارتقا سطح کیفی و کمی شهرداری‌ها. هفتمین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در تعلیم و تربیت، روانشناسی، فقه و حقوق و علوم اجتماعی.